

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

ARREST

nr. 200.115 van 27 januari 2010

G./A.154.422/VI-16.751

- In zake:
1. **de vereniging zonder winstoogmerk FEDERDRIVE,**
voorheen FEDERATIE VAN BEROEPSAUTO-
RIJSCHOLEN VAN BELGIE genaamd, afgekort als FAB,
 2. **de naamloze vennootschap MOTREX,**
 3. **de naamloze vennootschap AUTECH,**
 4. **de naamloze vennootschap ETABLISSEMENTS**
PEREAUX A & Fr.,
 5. **de naamloze vennootschap NEW LOOK**
ORGANISATION,
geding hervat door de besloten vennootschap met beperkte
aansprakelijkheid DIRVA,
 6. **de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid**
AUTO-ECOLE PILOTE,
 7. **de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid**
AUTO-ECOLE CENTRAL ORGANISATION,
 8. **de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid**
AUTO-ECOLE MODERNE PROSMANS,
 9. **AUTO-ECOLE DRIVE COOL S.C.S.**
JAUMAIN & CO,

die woonplaats hebben gekozen bij
Mr. Jean BOURTEMBOURG en
Mr. Nathalie FORTEMPS, advocaten,
Zwitserlandstraat 24
1060 Brussel,

10. **de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid**
AUTO-ECOLE TALMASSE PLUS, thans
in staat van faillissement, waarvan de maatschappelijke zetel
gevestigd is in de
rue Elisa Demonceau 52
4040 Herstal,
11. **de vereniging zonder winstoogmerk AUTO- ECOLE**
ROYAL MOTOR UNION,
12. **BERTRAND** Francis, exploitant van de autorijschool
BUTTERFLY,

die woonplaats hebben gekozen bij
Mr. Jean BOURTEMBOURG en
Mr. Nathalie FORTEMPS, advocaten,
Zwitserlandstraat 24
1060 Brussel,

tegen:

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door

1. de Eerste Minister, belast met de Coördinatie van het migratie- en asielbeleid,
2. de Staatssecretaris voor Mobiliteit, toegevoegd aan de Eerste Minister,

die woonplaats heeft gekozen bij
Mr. François LIBERT, advocaat,
Emile De Motlaan 19
1000 Brussel.

--

DE RAAD VAN STATE, VIe KAMER,

Gezien het op 2 augustus 2004 ingediende verzoekschrift, waarbij de vereniging zonder winstoogmerk Federatie van Beroepsautorijsscholen van België, afgekort als FAB, thans FEDERDRIVE genoemd, de naamloze vennootschap MOTREX, de naamloze vennootschap AUTECH, de naamloze vennootschap ETABLISSEMENTS PEREAUX A & FR, de naamloze vennootschap NEW LOOK ORGANISATION, geding hervat door de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid DIRVA, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AUTO-ECOLE PILOTE, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AUTO-ECOLE CENTRAL ORGANISATION, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AUTO-ECOLE MODERNE-PROSMANS, de AUTO ECOLE DRIVE COOL S.C.S. JAUMAIN & CO, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AUTO-ECOLE TALMASSE PLUS, de vereniging zonder winstoogmerk AUTO-ECOLE ROYAL MOTOR UNION en Francis BERTRAND, de exploitant van autorijsschool BUTTERFLY, de nietigverklaring vorderen van het koninklijk besluit van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 juni 2004;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer JANS, auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 9 september 2009, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 14 oktober 2009;

Gezien de brief van 25 september 2009 waarbij de zaak wordt uitgesteld tot de terechtzitting van 6 januari 2010 om 9.30 uur;

Gezien de brief van 11 december 2009 waarbij de zaak wordt uitgesteld tot de terechtzitting van 20 januari 2010 om 9.30 uur;

Gehoord het verslag van de heer NIHOUL, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. Nathalie FORTEMPS, advocaat, die voor de eerste negen verzoekende partijen, de elfde verzoekende partij en de twaalfde verzoekende partij verschijnt, en van Mr. Martin BASSEM, loco Mr. François LIBERT, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer JANS, auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

I. FEITELIJKE TOEDRACHT VAN DE ZAAK

Overwegende dat de volgende gegevens dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep:

1. De wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968, bepaalt in artikel 23, § 3, ingevoegd bij artikel 3, 3/, van de wet van 18 juli 1990: "De Koning bepaalt de voorwaarden waaraan de scholen voor het besturen van motorvoertuigen moeten voldoen met het oog op het vervullen van de taken die Hij vaststelt".

2. Vóór de inwerkingtreding van het bestreden koninklijk besluit was de erkenning van de autorijscholen geregeld door het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen, dat het koninklijk besluit van 6 mei 1988 betreffende de indeling van de voertuigen in categorieën, het rijbewijs, de rechterlijke beslissingen houdende vervallenverklaring van het recht tot sturen en de voorwaarden voor erkenning van de scholen voor het besturen van motorvoertuigen had vervangen.

3. Het op 11 mei 2004 vastgestelde bestreden koninklijk besluit, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 juni 2004 en in werking getreden op 1 december 2004, heft het voormelde koninklijk besluit van 23 maart 1998 op en vervangt het.

In het verslag aan de Koning dat aan het bestreden koninklijk besluit voorafgaat, staat het volgende:

" [...]
Het huidige systeem is nog grotendeels geïnspireerd op de vroegere regelgeving vervat in het koninklijk besluit van 1968 betreffende de rij scholen, waarbij een erkenning enkel kon worden afgeleverd voor zover 'het algemeen belang' dit verantwoordde, en de rij school voldeed aan een limitatief aantal voorwaarden die worden opgesomd in het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen.
Aangezien de notie 'het algemeen belang' echter op generlei wijze omschreven is, diende men dit criterium, bij elke concrete erkenningsaanvraag, te toetsen op basis van vooraf vastgestelde parameters (leefbaarheidsonderzoek). Na decennia leidde dit tot verstarring van het systeem en feitelijke oligopolievorming in de sector, tot abnormaal lange wachttijden voor de behandeling van nieuwe aanvragen en sinds december 1999 tot het niet langer afleveren van nieuwe erkenningen in afwachting van een nieuw besluit.
Deze regeling is bovendien in beginsel strijdig met de Europese principes van vrije vestiging en vrije mededinging.
Teneinde in de huidige maatschappelijke context aan de burger meer rechtszekerheid te verschaffen wordt voorgesteld de erkenning van de rij scholen afhankelijk te stellen van het beantwoorden aan een aantal kwalitatieve en objectieve criteria. Naast een meer transparante en vereenvoudigde procedure garandeert dit systeem anderzijds dat de aanvrager een erkenning kan verkrijgen voor zover aan de in het besluit gestelde vereisten is voldaan.
Teneinde op een correcte toepassing van de regelgeving toe te zien, als sluitsteen van het systeem, werd voor de Dienst Rijbewijs tevens de benodigde versterking voorzien van de personeelsformatie.
Bovendien worden de kwaliteitseisen verscherpt inzake de toegang tot het beroep voor de instructeurs en het leidinggevend personeel der rij scholen.
Het brevet V, dat toegang geeft tot de functie van instructeur belast met

het praktisch onderricht voor de categorieën B+E, C, C+E, D, D+E alsmede van de subcategorieën C1, C1+E, D1 en D1+E wordt ingevoerd. Ook het sanctiemechanisme wordt verfijnd, echter met oog op het eerbiedigen van de rechten van verdediging.

Teneinde geen discriminatie te genereren tussen de bestaande rijsscholen en nieuwe aanvragers is voorzien dat over een tijdspanne van twee jaren alle erkende rijsscholen aan de nieuwe normen dienen te voldoen en desgevallend hun erkenningsaanvraag dienen te hernieuwen. [...]"

4. De nieuwe regelgeving kan als volgt worden samengevat:

- artikel 2, § 1, voorziet in de verplichting voor een autorijschool om houder te zijn van een erkenning om tegen vergoeding op een openbare plaats en op een privé-terrein, theoretisch en praktisch rijonderricht te mogen geven, met uitzondering van de instellingen die bij artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs erkend zijn om een opleiding te verstrekken die toegang geeft tot het rijbewijs, zoals het leger, de federale en lokale politie, de overheidsinstellingen voor beroepsopleiding en de maatschappijen voor gemeenschappelijk openbaar vervoer. Deze erkenning kan slechts worden verleend aan handelsvennootschappen bedoeld in het Wetboek van Vennootschappen of aan natuurlijke personen (art. 2, § 2), met uitzondering van de thans erkende technische scholen, die hun activiteiten als rijsschool kunnen voortzetten (art. 2, § 3), en van de verenigingen zonder winstoogmerk en de vennootschappen met sociaal oogmerk, die kunnen worden erkend als rijsscholen om, voor welbepaalde doelgroepen, alleen het onderricht in het besturen van voertuigen van categorie B te verstrekken (art. 2, §§ 4 en 5), voor zover ze, in de twee gevallen, voldoen aan de bij het besluit vastgestelde kwaliteitscriteria. Ten slotte "(kan) een natuurlijke persoon of een rechtspersoon (...) slechts houder zijn van één erkenning van rijsschool" (art. 2, § 6);
- elke erkende rijsschool moet over ten minste één vestigingseenheid in België beschikken en mag er verschillende tellen, en voor de exploitatie van elke eenheid moet door de bevoegde minister een vergunning worden afgegeven (artt. 3, 5, § 1, en 7); elke rijsschool kan ook "een goedkeuring van een oefenterrein" verkrijgen (art. 8);

- elke rijschool moet een rijschooldirecteur hebben: deze is verantwoordelijk voor het verstrekte onderricht en voor de interne kwaliteitscontrole; hij moet zijn hoofdactiviteit uitoefenen binnen de rijschool die hij leidt; hij kan deze functie slechts in een enkele rijschool uitoefenen; hij is houder van de erkenning (artt. 11, 12 en 13);
- het bestreden besluit stelt de voorwaarden en de procedure vast voor het verkrijgen van de erkenning van rijschool, de exploitatievergunning van een vestigingseenheid en de goedkeuring van oefenterrein; het stelt bovendien de voorwaarden vast betreffende de personen tewerkgesteld in de rijscholen, de lokalen, de oefenterreinen, de lesvoertuigen, het onderricht en de administratieve verplichtingen. Het voert brevetten van beroepsbekwaamheid in en voorziet in controleprocedures en sancties. Bij wijze van overgangsmaatregel bepaalt het een termijn van drie jaar om vroegere houders van een erkenning van rijschool in staat te stellen een vernieuwing van hun erkenning aan te vragen, die anders van rechtswege verval.

5. Bij een arrest nr. 143.204 van 15 april 2005, in zake de vereniging zonder winstoogmerk DRIVE MUT *cum suis*, heeft de Raad van State de artikelen 1, 2 en 23 van het omstreden koninklijk besluit van 11 mei 2004 vernietigd.

Tegen het bestreden besluit is een ander beroep ingesteld dat ingeschreven is onder het rolnummer G./A.154.320/VI-16.729. Bij een arrest nr. 139.472 van 18 januari 2005 heeft de Raad van State de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit afgewezen; bij een arrest nr. 200.116 van 27 januari 2010 heeft de Raad van State de artikelen 34, § 1, derde lid, en § 2, tweede lid, vernietigd.

6. De artikelen 1, 2 en 23 van het omstreden koninklijk besluit van 11 mei 2004 zijn met ingang van 1 december 2004 vervangen bij het koninklijk besluit van 17 maart 2005, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 29 april 2005, waartegen twee beroepen ingesteld zijn die ingeschreven zijn onder de rolnummers G./A.163.767/VI-16.960 en G./A.163.690/VI-16.956.

7. Het bestreden koninklijk besluit is verder ook gewijzigd, wat de artikelen 35 en 48 ervan betreft, bij het koninklijk besluit van

14 februari 2006, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 13 maart 2006 en in werking getreden op 1 december 2004, wat de artikelen 22bis, 23 en 47 ervan betreft, bij het koninklijk besluit van 10 juli 2006, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 14 juli 2006 en in werking getreden op 1 september 2006, en, wat de artikelen 1, 4, 16, 18, 22, 24 en 48 ervan betreft, bij het koninklijk besluit van 1 september 2006, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 6 september 2006 en in werking getreden op 15 september 2006;

II. HERVATTING VAN HET GEDING

Overwegende dat de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid DIRVA in de laatste memorie de Raad van State ervan in kennis gesteld heeft dat ze het geding ingesteld door de naamloze vennootschap NEW LOOK ORGANISATION, vijfde verzoekende partij, wenste te hervatten; dat deze hervatting van het rechtsgeding volgt op een fusieoperatie door overneming; dat niets eraan in de weg staat dat het geding wordt hervat;

III. ONDERZOEK VAN DE ONTVANKELIJKHEID

Overwegende dat uit het onderzoek van de bij de processtukken gevoegde stukken blijkt dat de bekwaamheid en de hoedanigheid om op te treden voor de eerste, derde, vijfde, negende en elfde verzoekende partij niet aangetoond zijn; dat wat de eerste verzoekende partij betreft, de notulen van de vergadering van de raad van bestuur van 8 juli 2004 ondertekend zijn door drie bestuurders, maar geen melding maken van de identiteit van alle aanwezige leden, zodat niet kan worden nagegaan of het statutair bevoegde orgaan geldig was samengesteld; dat wat de derde verzoekende partij betreft, het besluit van 20 juli 2004 om in rechte op te treden alleen door de afgevaardigd bestuurder is ondertekend, terwijl krachtens artikel 20 van haar statuten ze in rechte geldig vertegenwoordigd is door twee bestuurders die gezamenlijk optreden, zodat het besluit om in rechte op te treden niet geldig genomen is door het statutair bevoegde orgaan; dat wat de vijfde verzoekende partij betreft, het besluit van 27 juli 2004 om in rechte op te treden door twee bestuurders ondertekend is zonder dat het bewijs wordt geleverd dat het mandaat van bestuurder van een van de twee ondertekenaars - R. RION - bekendgemaakt is; dat de negende en de elfde verzoekende partij, ondanks het verzoek van de auditeur-rapporteur, niet de stukken hebben overgelegd die kunnen aantonen dat ze bekwaam zijn om in rechte op te treden en dat de besluiten van hun raad van

bestuur van 27 juli 2004 en van 19 juli 2004, de enige bij het verzoekschrift gevoegde documenten, regelmatig waren; dat de tiende verzoekende partij waarvan de erkenning op 5 maart 2007 is ingetrokken ten gevolge van het faillissement uitgesproken bij vonnis van 5 februari 2007, niet meer voldoende belang heeft om op te treden; dat hieruit volgt dat het beroep ontvankelijk is wat de tweede, vierde, zesde, zevende, achtste en twaalfde verzoekende partij betreft;

IV. MIDDELEN

A. EERSTE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen een eerste middel ontleen aan "schending van artikel 3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State van 12 januari 1973 en aan machtsoverschrijding"; dat ze tegen de verwerende partij inbrengen dat ze in de tekst van het ontworpen besluit wijzigingen heeft aangebracht nadat de afdeling Wetgeving van de Raad van State geraadpleegd is, zonder dat deze opnieuw om advies is verzocht en zonder dat de spoedeisendheid met bijzondere redenen is omkleed; dat dit het geval is met de toevoeging van de technische scholen in artikel 2, met de toevoeging van de zelfstandigen in artikel 5, § 2, 1/, met de toevoeging van een bewijs dat opdrachten in zelfstandig verband zijn uitgeoefend in artikel 12, § 1, 7/, met de toevoeging van bepalingen in artikel 40 en met de opheffing van het ministerieel besluit van 24 april 1968 in artikel 45 van het bestreden koninklijk besluit;

Overwegende dat de verwerende partij in de memorie van antwoord en de laatste memorie verwijst naar de rechtspraak van de Raad van State volgens welke de afdeling Wetgeving van de Raad van State alleen een tweede maal moet worden geraadpleegd indien de steller van de ontworpen tekst van plan is er substantiële wijzigingen in aan te brengen die los staan van de opmerkingen of voorstellen van de afdeling Wetgeving, wat niet het geval is met de wijzigingen waarop de verzoekende partijen doelen; dat ze aanvoert dat de toevoeging van de zelfstandigen en van de attesten voor de opdrachten door hen uitgeoefend, in de artikelen 5, § 2, 1/, en 12, § 1, 7/, van het bestreden besluit louter een maatregel is die bestemd is om latere controles op het leidinggevend en onderwijzend personeel van de rijscholen en bestrijding van zwartwerk mogelijk te maken, dat het principe van een lijst met de personeelsleden reeds opgenomen was in de aan de Raad van State overgelegde

tekst, dat de toevoeging van de zelfstandigen in deze lijst geenszins het principe van deze lijst wijzigt, dat artikel 40 gewijzigd is om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Raad van State, die van oordeel was dat moest worden verduidelijkt in welk geval een geneeskundig onderzoek moet worden ondergaan en op welke wijze de schorsing wordt beëindigd, en dat de opheffing bij artikel 45 van het ministerieel besluit van 24 april 1968 hieraan te wijten is dat de vergoedingen toegekend aan de leden van de examencommissie worden vastgesteld bij het koninklijk besluit zelf, een opheffing waarin het aan de Raad van State voorgelegde ontwerp niet had voorzien; dat de verwerende partij concludeert dat deze wijzigingen ofwel van ondergeschikt belang zijn, ofwel wijzigingen die bestemd zijn om tegemoet te komen aan de bezwaren van de afdeling Wetgeving van de Raad van State;

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord en de laatste memorie van oordeel zijn dat de wijzigingen aangebracht in de artikelen 5, § 2, 1/, en 12, § 1, 7/, van het bestreden koninklijk besluit van wezenlijk belang zijn, aangezien het gaat om bepalingen die ertoe strekken de overheid in staat te stellen te controleren of aan de voorwaarden bepaald bij het besluit voldaan is, van welke bepalingen aldus de toekenning van de erkenning afhangt, en dat deze toevoegingen geenszins een antwoord vormen op het advies van de Raad van State, dat de wijzigingen aangebracht in artikel 40 fundamenteel zijn aangezien ze de schorsing van de "instructietoelating" regelen en geen antwoord vormen op het advies van de afdeling Wetgeving, die geoordeeld had dat de tekst erg onvolledig was, en dat de wijziging aangebracht in artikel 45 substantieel is, daar het gaat om een nieuwe bepaling ten opzichte van die waarover de afdeling Wetgeving haar advies heeft uitgebracht;

Overwegende dat het eerste middel gericht is tegen de artikelen 2, 5, § 2, tweede lid, 1/, 12, § 1, eerste lid, 7/, 40 en 45 van het bestreden koninklijk besluit;

Overwegende dat het eerste middel, in zoverre het op artikel 2 betrekking heeft, doelloos is geworden wegens de nietigverklaring van deze bepaling door arrest nr. 143.204 van 15 april 2005;

Overwegende dat wanneer de wijzigingen die in een ontwerpbesluit aangebracht zijn nadat het advies van de afdeling Wetgeving is

gegeven, hun oorsprong vinden in opmerkingen gemaakt in dat advies, of wanneer het ontwerpbesluit geen substantiële wijziging heeft ondergaan in de periode die gevolgd is op het advies van de Raad van State, er geen reden is om het aldus gewijzigde ontwerpbesluit opnieuw aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State voor te leggen;

Overwegende, wat artikel 5, § 2, tweede lid, 1/, betreft, dat het ontwerpbesluit in artikel 5, § 2, tweede lid, 6/, het volgende bepaalde:

" [...] De volgende documenten worden bij de aanvraag gevoegd:
[...] 6/ de naamlijst van de leidinggevende en onderwijzende personeelsleden van de rijschool, met afschrift van de toelatingen en stukken die bevestigen dat deze personen aan de door de artikelen 11, 12 en 13 bepaalde voorwaarden voldoen;"

dat in het bestreden besluit, in artikel 5, § 2, tweede lid, 1/, na de woorden "de rijschool" de woorden "alsook van de natuurlijke of rechtspersonen die opdrachten in zelfstandig verband voor de rijschool vervullen met vermelding van hun statuut" zijn toegevoegd; dat met deze wijziging weliswaar niet wordt tegemoet gekomen aan een opmerking van de Raad van State, maar dat ze ertoe beperkt is een verduidelijking te geven wat het bedoelde personeel betreft, dat niet alleen de loontrekkenden maar ook de zelfstandigen omvat, een verduidelijking die bestemd is om een eind te maken aan iedere onduidelijkheid en waarvan het belang niet zo groot is dat ze een nieuwe raadpleging van de afdeling Wetgeving van de Raad van State vergde; dat het middel niet gegrond is in zoverre het gericht is tegen artikel 5, § 2, tweede lid, 1/, van het bestreden koninklijk besluit;

Overwegende, wat artikel 12, § 1, eerste lid, 7/, betreft, dat het aan de afdeling Wetgeving voorgelegde ontwerp als volgt gesteld was:

" 7/ voor de rijschoolinstructeurs, een kopie bezorgen van hun arbeidsovereenkomst, behalve indien zij bewijzen dat zij hun activiteit niet onder de toezicht van de rijschooldirecteur uitoefenen zoals voorzien in artikel 11.";

dat de afdeling Wetgeving in haar advies 34.642/4, gegeven op 12 februari 2003, in verband met deze bepaling van oordeel was dat

" [...] paragraaf 1, eerste lid, 7/ [...] kan niet worden aanvaard. De wet waarbij de Koning gemachtigd wordt om de erkenning van rijscholen te

regelen, verleent Hem niet de bevoegdheid om op grond daarvan de verplichting op te leggen om de individuele arbeidsverhoudingen mee te delen. Zulk een bepaling gaat die machtiging te buiten en dient te vervallen.";

dat de tekst van artikel 12, § 1, eerste lid, 7/, van het bestreden besluit als volgt luidt:

" 7/ de rijschooldirecteur bezorgt een attest waaruit blijkt dat de rijschoolinstructeurs of leidinggevende personeelsleden aan de RSZ werden aangegeven en dat de nodige socialezekerheidsbijdragen RSZ werden betaald. Voor de natuurlijke of rechtspersonen die opdrachten in zelfstandig verband hebben vervuld voor de rijschool, levert hij tevens het bewijs dat de opdrachten in zelfstandig verband werden uitgeoefend.";

dat de verwerende partij zodoende tegemoet gekomen is aan de opmerking van de afdeling Wetgeving doordat ze de bekritiseerde ontworpen tekst heeft aangepast; dat in het licht van artikel 3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State niet behoeft te worden nagegaan of een overheid de opmerkingen gemaakt door de afdeling Wetgeving correct heeft beoordeeld; dat van de overheid vereisen dat ze de afdeling Wetgeving opnieuw raadpleegt wanneer ze tegemoet komt aan een opmerking van de Raad van State die haar een bepaalde beoordelingsbevoegdheid laat, erop zou neerkomen dat de procedure van het opstellen van verordeningsbesluiten abnormaal wordt verzwaard, maar vooral dat aan het advies van de afdeling Wetgeving een bindende kracht wordt gegeven die het in principe niet heeft; dat de afdeling Wetgeving immers optreedt als raadgever van de overheid en deze ervan kan uitgaan dat het advies de nodige gegevens bevat die het haar mogelijk maken haar ontwerp te verbeteren zonder opnieuw de afdeling Wetgeving te hoeven raadplegen; dat het middel niet gegrond is in zoverre het gericht is tegen artikel 12, § 1, eerste lid, 7/, van het bestreden besluit;

Overwegende, wat artikel 40 betreft, dat uit de vergelijking tussen het aan de afdeling Wetgeving voorgelegde ontwerp en het bestreden koninklijk besluit blijkt dat de in deze bepaling aangebrachte wijziging tegemoet komt aan de opmerking van de afdeling Wetgeving, die de stellers van de ontworpen tekst juist verzocht de gevallen te vermelden waarin een geneeskundig onderzoek opgelegd wordt en hoe de schorsing van de "instructietoelating" ten einde loopt; dat het middel niet gegrond is voor zover het op artikel 40 van het bestreden besluit betrekking heeft;

Overwegende, wat artikel 45 betreft, dat in het bestreden besluit bovenop de opheffing van het koninklijk besluit van 23 maart 1998, waarvan reeds sprake was in het ontwerp voorgelegd aan de afdeling Wetgeving, voorzien was in de uitdrukkelijke opheffing van het ministerieel besluit van 24 april 1968 betreffende de vergoedingen toegekend aan de leden, de secretarissen en helpers van de examencommissies, ingesteld bij het koninklijk besluit van 17 april 1968 tot vaststelling van de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorrijtuigen, een opheffing waarvan nog geen sprake was in het ontwerp dat om advies aan de afdeling Wetgeving was voorgelegd en zonder dat deze hieromtrent een opmerking had gemaakt; dat dit evenwel niet wegneemt dat het onderzochte ontwerp ertoe strekte het ministerieel besluit van 24 april 1968 te vervangen door de invoeging van bepalingen betreffende de examencommissie en de vergoeding van de leden van deze examencommissie, welke bepalingen voorkwamen in het ontwerp dat om advies aan de afdeling Wetgeving is voorgelegd (het ontworpen artikel 35 dat artikel 35 van het bestreden besluit is geworden), over welke ontworpen bepalingen de afdeling Wetgeving geen enkele opmerking heeft gemaakt; dat de tekst van een bepaling die alleen tot doel had een bij het voormelde artikel 35 vervangen tekst uitdrukkelijk op te heffen, niet aan de afdeling Wetgeving behoefde te worden voorgelegd; dat het middel niet gegrond is in zoverre het tegen artikel 45 van het bestreden besluit gericht is;

Overwegende dat het eerste middel niet gegrond is;

B. TWEEDE MIDDEL

Overwegende dat het tweede middel, ontleend "aan gebrek aan motivering en schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet", gericht is tegen artikel 2 van het bestreden koninklijk besluit; dat het doelloos is geworden wegens de nietigverklaring van deze bepaling bij arrest nr. 143.204 van 15 april 2005;

C. DERDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen een derde middel, gericht tegen artikel 7, § 3, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit, ontlenen "aan gebrek aan motivering, kennelijke dwaling omtrent de

beoordeling, schending van het evenredigheidsbeginsel en van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid zoals vastgelegd bij het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791, en aan machtoverschrijding"; dat de verzoekende partijen aanvoeren dat elke beperking van de vrijheid van handel en nijverheid gerechtvaardigd moet worden en in verhouding moet staan tot het nagestreefde doel, dat bij de intrekking van de exploitatievergunning voor een vestigingseenheid wanneer het onderricht niet is aangevat binnen een termijn van zes maanden, die niet kan worden verlengd, te rekenen van de toekenning van de genoemde vergunning, welke intrekking tot doel heeft te voorkomen dat een vergunning wordt behouden terwijl geen enkele activiteit wordt uitgeoefend, geen rekening is gehouden met praktische moeilijkheden die de houders van een exploitatievergunning voor een vestigingseenheid in voorkomend geval kunnen ondervinden om van deze vergunning daadwerkelijk gebruik te maken, en dat deze intrekking een maatregel behelst die "kennelijk buiten elke verhouding staat", gelet op het nagestreefde doel, en "zonder enige voldoende noodzaak, een beperking van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid meebrengt";

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord betogen dat de uitoefening van de vrijheid van handel en nijverheid door de overheid weliswaar kan worden beperkt, maar dat de ingevoerde beperking redelijk moet zijn en in overeenstemming moet zijn met het algemeen belang en het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel in acht moet nemen waaronder meer bepaald het evenredigheidsbeginsel valt, dat krachtens artikel 3 van het omstreden besluit de voorwaarden voor de toekenning van een vergunning voor de exploitatie van een vestiging betrekking hebben op de lokalen en de oefenterreinen, dat "het geenszins uitgesloten is dat de aanvrager van zo'n vergunning, op de dag van de indiening van de aanvraag en/of op de dag dat de vergunning wordt toegekend, niet over alle vereiste uitrustingen beschikt, zoals, bijvoorbeeld, visuele uitrustingen, computers, verlichting van het terrein, ...", dat de onmogelijkheid om van de vergunning gebruik te maken binnen een termijn van zes maanden te wijten kan zijn aan de houder zelf van de vergunning, maar ook aan een derde, dat bovendien de toekenning van de vergunning voor de exploitatie van een vestigingseenheid niet aan quota onderworpen is, dat het de verwerende partij vrijgestaan heeft een verlenging van de termijn mogelijk te maken, zodat het niet in te zien valt in welk opzicht de "slapende" vestigingseenheden een rem op de vrije

mededinging zouden kunnen vormen; dat ze in hun laatste memorie voorts stellen dat de politiewetten in de regel, in de regeling inzake de vervallenverklaring van de vergunningen, voorzien in een mogelijkheid om de termijn op verzoek van de betrokkenen te verlengen;

Overwegende dat artikel 7, § 3, tweede lid, van het bestreden besluit als volgt gesteld is:

" De exploitatievergunning van een vestigingseenheid wordt eveneens ingetrokken door de Minister, wanneer het onderricht niet gestart wordt binnen de zes maanden na de toekenning van de exploitatievergunning van een vestigingseenheid of wanneer het rijonderricht er langer dan één jaar wordt opgeschort. De rijnschooldirecteur wordt vooraf gehoord";

dat volgens het verslag aan de Koning "deze bepaling is ingelast om te vermijden dat rijnscholen zonder enige activiteit nog hun exploitatievergunning van een vestigingseenheid kunnen behouden.";

Overwegende dat de omstreden bepaling een regeling van vervallenverklaring van de vergunning voor de exploitatie van een vestigingseenheid invoert wanneer de houder van de vergunning gedurende een bepaalde termijn blijft stilzitten; dat een regeling van vervallenverklaring op zich niet de vrijheid van handel en nijverheid van de houders van zulke vergunningen beperkt, aangezien deze toegekend zijn, maar tot doel heeft het niet gebruik maken van vergunningen, en zelfs de speculatieve aard ervan, te bestraffen; dat de verzoekende partijen trouwens niet zozeer de invoering van zulke regeling bekritisieren, maar de uitvoeringstermijn die ze te kort achten en het niet-verlengen van deze termijn; dat een termijn van zes maanden om het onderricht in het besturen van voertuigen in een exploitatie-eenheid te laten starten op zich niet onredelijk is; dat de verzoekende partijen niet aantonen dat zulke termijn in de praktijk de rijnscholen heeft belet van zulke vergunningen gebruik te maken; dat hetzelfde geldt voor het ontbreken van een bepaling die de verlenging van deze termijn mogelijk maakt; dat bovendien geen enkele bepaling een rijnschool, waarvan de exploitatievergunning voor een vestigingseenheid ingetrokken zou zijn als gevolg van het verstrijken van de termijn van zes maand, belet een nieuwe vergunningsaanvraag voor dezelfde vestigingseenheid in te dienen; dat het middel niet gegrond is;

D. VIERDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen de artikelen 6 en 9 van het bestreden koninklijk besluit een vierde middel aanvoeren, ontleend "aan het gebrek aan motivering, schending van het evenredigheidsbeginsel en van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid zoals vastgelegd bij het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791 en machtsoverschrijding"; dat ze betogen dat "uit de [voormelde] artikelen 6 en 9 blijkt voort te vloeien dat de erkenning, de vergunning voor de exploitatie van een vestigingseenheid en de goedkeuring van het oefenterrein geenszins zouden kunnen worden overgedragen", dat zulke maatregel als onevenredig overkomt en een beperking van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid lijkt mee te brengen waarvoor geen voldoende noodzaak bestaat; dat ze in hun laatste memorie aangeven dat [ze], "rekening houdend met de interpretatie van de omstreden bepalingen door de auditeur, geen enkele andere opmerking wensen te maken";

Overwegende dat de verwerende partij in de memorie van antwoord opmerkt dat deze betwiste bepaling niet nieuw is en geen fundamentele verandering meebrengt ten opzichte van wat onder de gelding van de vroegere regelgeving bestond, waar het aan de minister stond om, na kennisneming van de overeenkomst inzake de overdracht van de handelszaak, te besluiten over de toekenning van de erkenning aan de overnemer, dat de erkenning als rijkschool steeds als niet-overdraagbaar is beschouwd, aangezien alleen de handelszaak, waarvan ze geen deel uitmaakt, kan worden overgedragen, aan welke overdracht het nieuwe besluit geenszins in de weg staat, dat het aan de nieuwe eigenaar van de handelszaak staat een erkenningsaanvraag in te dienen, zodat indien aan alle voorwaarden voldaan is, de erkenning aan de overnemer zal worden afgegeven; dat de verwerende partij in de laatste memorie geen enkele opmerking maakt over de interpretatie die door de auditeur-rapporteur gegeven is;

Overwegende dat de artikelen 6 en 9 van het bestreden koninklijk besluit niet bepalen dat de erkenning van een rijkschool, de vergunning die aan deze rijkschool wordt uitgereikt om een vestigingseenheid te exploiteren of de goedkeuring van een oefenterrein niet kunnen worden overgedragen; dat de artikelen 6, § 2, 7, § 2, tweede lid, en 8, § 2, tweede lid,

daarentegen bepalen dat er wijzigingen kunnen worden aangebracht in de gegevens of elementen, zelfs substantiële, inzake de erkenning, de vergunning of de goedkeuring, onder voorbehoud dat een wijzigingsaanvraag wordt ingediend; dat noch het verslag aan de Koning, noch een verklaring van de verwerende partij die in een processtuk geformuleerd is, het ontbreken in het bestreden koninklijk besluit van een uitdrukkelijke bepaling die zulke overdracht verbiedt kunnen goedmaken; dat het middel feitelijke grondslag mist;

E. VIJFDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 12, § 1, eerste lid, 7/, van het bestreden koninklijk besluit een vijfde middel aanvoeren, ontleend "aan onbevoegdheid van de steller van de handeling, gebrek aan motivering, schending van artikel 23, § 3, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens, van het evenredigheidsbeginsel en aan machtsoverschrijding"; dat ze in een eerste onderdeel betogen dat de Koning uit de wet van 16 maart 1968 niet de bevoegdheid kan putten om bij de erkenning van de rijscholen de verplichting op te leggen om de inhoud van de individuele arbeidsverhoudingen mede te delen;

Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord en haar laatste memorie betoogt dat deze bepaling niet voorschrijft dat de inhoud van de arbeidsovereenkomst kenbaar gemaakt moet worden, maar zich ertoe beperkt de directeur te verplichten het bewijs te leveren dat het personeel bij de RSZ of als zelfstandige is ingeschreven, dat het zaak is het zwartwerk in de rijscholen te bestrijden, en dat de regelgeving inzake de overheidsopdrachten voorschrijft dat inschrijvers hetzelfde type van attesten aan de overheid moeten bezorgen zonder dat een zodanig bezwaar ooit is geopperd;

Overwegende dat artikel 12, § 1, eerste lid, 7/, van het bestreden besluit als volgt luidt:

" 7/de rijschooldirecteur bezorgt een attest waaruit blijkt dat de rijschoolinstructeurs of leidinggevende personeelsleden aan de RSZ werden aangegeven en dat de nodige sociale zekerheidsbijdragen RSZ werden betaald. Voor de natuurlijke of rechtspersonen die opdrachten in

zelfstandig verband hebben vervuld voor de rijsschool, levert hij tevens het bewijs dat de opdrachten in zelfstandig verband werden uitgeoefend";

Overwegende dat de afdeling Wetgeving in het advies dat ze over deze ontworpen bepaling gegeven heeft, het onaanvaardbaar heeft geacht dat de Koning, in het kader van Zijn machtiging om de erkenning van de rijsscholen te regelen, de verplichting oplegt om de individuele arbeidsverhoudingen mede te delen, daar zulk een bepaling die machtiging te buiten gaat; dat, al schrijft de omstreden bepaling niet meer voor, zoals in het ontwerp, dat de instructeurs een kopie van hun arbeidsovereenkomst moeten bezorgen, ze toch de verplichting oplegt om onrechtstreeks het bewijs te leveren van het type van arbeidsovereenkomst die de instructeurs of het leidinggevend personeel gesloten hebben; dat zulk een bepaling verder gaat dan de machtiging die aan de Koning is verleend bij artikel 23, § 3, van de wet van 16 maart 1968; dat het eerste onderdeel van het middel gegrond is;

F. ZESDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 12, § 2, vijfde en zesde lid, een zesde middel aanvoeren, ontleend aan "gebrek aan motivering, schending van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid de artikelen 4 en 5 ervan, en machtsoverschrijding"; dat ze betogen dat deze bepaling voorschrijft dat de directie- of instructietoelating gematerialiseerd wordt door de vermelding van een nationale code op het rijbewijs van de houder, dat de verwerende partij afgeweken is van een ongunstig advies daaromtrent van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, dat de voormelde wet van 8 december 1992 op limitatieve wijze de gevallen opsomt waarin de verwerking van persoonsgegevens kan plaatsvinden, dat "persoonsgegevens (...) voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden (dienen) te worden verkregen, en toereikend, terzake dienend en niet overmatig (dienen) te zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zijn worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt", dat de vermelding van een nationale code op het rijbewijs aan deze voorwaarden niet voldoet en niet in verhouding staat tot de aangevoerde controledoeleinden; dat de verzoekende partijen voorts aangeven dat de toekomstige richtlijn bepaalt dat de instructietoelating de vorm kan aannemen van een ander document dan een code op het rijbewijs, waardoor zowel controlemaatregelen als sancties zouden kunnen worden toegepast,

aangezien de Commissie afgezien heeft van het voornemen om op het rijbewijs codes te vermelden bij gebrek aan harmonisering van de rijbewijzen van de lidstaten;

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord en de laatste memorie van oordeel zijn dat de in het verslag aan de Koning vervatte gegevens de evenredigheid van de maatregel niet kunnen wettigen en dat de controle door de politiediensten en de eventuele intrekking van de vergunning konden worden overwogen, ten aanzien van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, door een minder overmatige maatregel, zoals die van de kaart van instructeur; dat de verzoekende partijen, "voor het overige", "niet inzien naar welke 'toekomstige Europese richtlijn' zou worden verwezen, daar de verwerende partij geen nadere uitleg over deze richtlijn verstrekt, noch in haar memorie, noch in het administratief dossier, terwijl richtlijn 91/439/EG van de Raad betreffende het rijbewijs, helemaal niet in een code voorziet inzake de directie- of instructietoelating";

Overwegende dat artikel 12, § 2, vijfde en zesde lid, van het bestreden besluit als volgt luidt:

" De directie- of instructietoelating wordt gematerialiseerd door een nationale code op het rijbewijs van de houder. Een bijzondere directie- of instructietoelating, wordt afgeleverd aan de personen die geen Belgisch rijbewijs kunnen verkrijgen volgens de bepalingen van artikel 3, § 1, van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs. In geval van intrekking of schorsing van de directie- of instructietoelating, wordt het rijbewijs hernieuwd, overeenkomstig artikel 49 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs.

De op het rijbewijs te vermelden codes zijn als volgt bepaald:

- code 101 naast de categorie B voor de houder van brevet I en III;
- code 102 naast de categorie B voor de houder van brevet III, die geen brevet I heeft;
- code 103 naast de categorie B voor de houder van brevet II;
- code 103 naast de categorie A voor de houder van brevet IV;
- code 103 naast de categorieën en subcategorieën B+E, C, C1, C+E, C1+E, D, D1, D+E, D1+E voor de houder van brevet V."

Overwegende dat in het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer over deze bepaling, die zich toen in de ontwerpfase bevond, het volgende staat:

" In de begeleidende brief wijdt de Minister uit over deze invoering en zij verdedigt deze maatregel in naam van de administratieve vereenvoudiging

en de gemakkelijke controle van de hoedanigheid van de personen. Zij haalt daarbij Richtlijn 91/439/EEG van de Raad van 29 juli 1991 aan waarin de toelating wordt gegeven tot het aanbrengen van nationale codes naast de communautaire codes. De aanbevolen maatregel zou worden genomen via een wijziging van bijlage 7 van het koninklijk besluit van 23 maart 1998. Bij nader toezicht hebben alle voorgestelde codes betrekking op de 'bestuurder (medische redenen)', op de 'aanpassingen/vereisten betreffende het voertuig', of op bepaalde administratieve vermeldingen ter vervanging van het rijbewijs in geval van verlies of ter verduidelijking van de toelatingen voor verschillende soorten voertuigen. De code die in overweging wordt genomen, maakt helemaal geen deel uit van de categorieën die in de communautaire harmonisatie worden voorgesteld. Er wordt gevreesd dat de overwogen invoering van de 'code' de thans bepaalde finaliteit van het rijbewijs verandert, aangezien het hier zou gaan om een 'directie- of instructietoelating voor een rijkschool'";

Overwegende dat het verslag aan de Koning in de volgende bewoordingen de redenen vermeldt waarom het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet gevolgd is:

- " De invoering van deze [directie-of instructie]toelating geconcretiseerd door een code op het rijbewijs is verantwoord om de hiernavolgende redenen:
- zij laat de inspectiedienst alsmede de politiediensten toe gemakkelijker op het terrein te controleren of een persoon die rijonderricht verschaft hiertoe werkelijk is gemachtigd, alsmede aan de administratieve diensten om via het centraal bestand van de rijbewijzen na te gaan of de toelating op het document werd vermeld;
 - zij kan evenzeer worden ingetrokken bij wijze van sanctie voorzien bij artikel 41 en volgende. In voorkomend geval zal het rijbewijs aan de gemeente dienen terugbezorgd dewelke aan de titularis een nieuw rijbewijs (retributie van 11 euro) zal uitreiken zonder vermelding van de code;
 - de verwachte Europese richtlijn betreffende de vakbekwaamheid voorziet eveneens de vermelding van codes op het rijbewijs, ten bewijze dat aan de gestelde opleiding is voldaan.
- Het advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer werd niet gevolgd omwille van de redenen die hierboven werden vermeld en die de invoering van een nationale code op het rijbewijs verklaren.";

Overwegende dat uit het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer blijkt dat deze zich ertoe heeft beperkt erop te wijzen dat, ondanks de bewering van de stellers van de ontworpen tekst het voorgestelde geval niet behoorde tot de gevallen waarop richtlijn 91/349/EG betrekking heeft, en voorts de aandacht van de stellers van de ontworpen tekst vestigt op het risico dat wordt afgeweken van het doel van het rijbewijs, dat ook een "toelating om een rijkschool te leiden of er onderricht te geven" zou worden; dat daarentegen, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, de Commissie geen enkele opmerking maakt die verband

houdt met de verenigbaarheid van de beschouwde bepaling met de vereisten inzake de eerbied voor het privé-leven; dat bovendien de vermelding van zo'n code op het rijbewijs van de instructeurs of de bestuurders van de rijsscholen gerechtvaardigd is door de in het verslag aan de Koning weergegeven doeleinden die overeenstemmen met welbepaalde en gerechtvaardigde doeleinden, en een maatregel vormt die noch onevenredig, noch overmatig lijkt ten aanzien van deze doeleinden; dat ten slotte de door de verzoekende partijen aangevoerde voorkeur, namelijk het invoeren van een kaart van instructeur, een opportuniteitskwestie betreft en geen wettigheidsbezwaar vormt; dat het zesde middel niet gegrond is;

G. ZEVENDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 14, § 1, tweede lid, van het bestreden besluit een zevende middel aanvoeren, ontleend aan "schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van het evenredigheidsbeginsel, en aan machtsoverschrijding"; dat de verzoekende partijen aanvoeren dat het aantal uren voortgezette opleiding afhangt van de arbeidstijdregeling, dat dit criterium van onderscheid kennelijk niet toereikend is ten aanzien van het nagestreefde doel, dat uit de arbeidstijdregeling alleen in geen geval zou kunnen blijken welke ervaring op het terrein verkregen is door de instructeurs, die, allen, hetzelfde examen hebben moeten afleggen, aan dezelfde homologatieprocedure onderworpen zijn en houder zijn van hetzelfde brevet van beroepsbekwaamheid; dat de verzoekende partijen voorts van oordeel zijn dat de bestreden bepaling buitenmatige gevolgen kan hebben doordat ze de versoepeling van de arbeidstijd van de instructeurs "op het einde van de loopbaan" kan ontmoedigen;

Overwegende dat de verwerende partij in de memorie van antwoord aangeeft dat het omstreden artikel 14 voor alle personeelsleden een voortgezette opleiding voorschrijft en voorziet in een hoger aantal uren voor het personeel dat verminderde prestaties verricht, om het gebrek aan ervaring en praktijk te compenseren, dat de twee gereguleerde situaties vanzelfsprekend niet vergelijkbaar zijn inzake het tempo van de opleiding en dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State geen enkele opmerking heeft gemaakt over dit beginsel van gedifferentieerde opleiding;

Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie betoogt dat het verschil in behandeling steunt op een objectief criterium, zijnde de arbeidstijdregeling, dat het op peil brengen van de kennis en de praktijk door voortgezette opleiding belangrijk is en des te noodzakelijker is door de minder grote dagelijkse ervaring op het terrein, dat deze bewoordingen niet verwijzen naar de idee van anciënniteit en naar al de jaren opgedane ervaring, maar zo moeten worden opgevat dat ze doelen op een ervaring die voortdurend moet worden herhaald, dat door het niet in rekening brengen van de jaren anciënniteit de maatregel dus niet ontoereikend wordt;

Overwegende dat artikel 14, § 1, eerste en tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit als volgt luidt:

- " De rijschooldirecteurs, adjunct-rijschooldirecteurs of instructeurs, die houder van een directie- of instructietoelating zijn, zijn verplicht om elk jaar een opleiding over de in § 2 bedoelde onderwerpen te volgen. De inhoud van de opleiding wordt bij ministerieel besluit bepaald.
Deze opleiding duurt minstens:
- twaalf uur voor het voltijds werkende personeel en voor het drie vierden deeltijds werkende personeel;
 - vierentwintig uur voor het halftijds werkende personeel en voor het één vierde deeltijds werkende personeel";

Overwegende dat volgens het verslag aan de Koning "(h)et aantal opleidingsuren (ernaar) streeft (...) om het ervaringsgebrek op het terrein te compenseren. Om deze reden moet het halftijds werkend personeel of het één vierde deeltijds werkend personeel, een groter aantal opleidingsuren volgen dan het voltijds werkend personeel of het drie vierde deeltijds werkend personeel";

Overwegende dat uit paragraaf 2 van artikel 14 blijkt dat de voortgezette opleiding betrekking heeft op onderwerpen die met de regelgeving of met de methodologie verband houden; dat hieruit volgt dat een jaarlijkse opleiding die bestemd is voor "de bijscholing van het personeel van de rijscholen" van een andere orde is dan de beroepservaring verkregen op het terrein; dat derhalve, het onderscheid dat voorkomt in de omstreden bepaling weliswaar op een objectief criterium berust, maar niet voldoende verband houdt met het nagestreefde doel, namelijk "het ervaringsgebrek op het terrein te compenseren"; dat het zevende middel gegrond is;

H. ACHTSTE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 16, § 2, vijfde lid, van het bestreden koninklijk besluit een achtste middel aanvoeren, ontleend aan "gebrek aan motivering, kennelijke dwaling omtrent de beoordeling, schending van het evenredigheidsbeginsel, van het beginsel van behoorlijk bestuur [en] het zorgvuldigheidsbeginsel, van het beginsel van de vrijheid van handel en nijverheid zoals vastgelegd bij het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791, van artikel 23, § 3, van de wet van 16 maart 1968 op de politie over het wegverkeer, van de beginselen betreffende de delegatie van bevoegdheid, en aan machtsoverschrijding"; dat ze kritiek leveren op het feit dat de afstand tussen de vestigingseenheid en het oefenterrein niet meer mag bedragen dan 20 km in vogelvlucht; dat het middel in vier onderdelen uiteenvalt; dat de verzoekende partijen in een eerste onderdeel eerst eraan herinneren dat elke bestuurshandeling moet steunen op juiste, relevante en rechtens aanvaardbare motieven, vervolgens aanvoeren dat niet in te zien valt wat zo'n afstand zou rechtvaardigen in het licht van het nagestreefde doel en op basis van welke gegevens geoordeeld is dat het in acht nemen van deze afstand toereikend en realiseerbaar was, dat het zorgvuldigheidsbeginsel vereist dat de overheid alle dienstige inlichtingen inwint om zich met volledige kennis van zaken te kunnen uitspreken; dat de verzoekende partijen in een tweede onderdeel betogen dat de omstreden bepaling kennelijk geen rekening houdt met de moeilijkheid voor sommige rijscholen die in verstedelijkt gebied over een vestigingseenheid zouden beschikken om aan dit vereiste te kunnen voldoen, rekening houdend met hun problemen om, enerzijds, beschikbare terreinen te vinden die aan de bij het koninklijk besluit vastgestelde voorwaarden zouden voldoen en om, anderzijds, zulke terreinen aan te leggen wegens de stedenbouwkundige verplichtingen; dat de verzoekende partijen in een derde onderdeel het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel aanvoeren en stellen dat het, gelet op het nagestreefde doel, niet gerechtvaardigd is dezelfde afstandsnorm "in vogelvlucht" op te leggen aan de rijscholen waarvan de vestigingseenheden in verstedelijkte gebieden gevestigd zijn en aan die waarvan de eenheden zich buiten deze gebieden bevinden;

Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord eraan herinnert dat de Koning, als voorwaarde voor de erkenning van de rijscholen, ze de verplichting kan opleggen om te beschikken over een

oefenterrein dat onmisbaar is voor een kwaliteitsvol onderricht van de manoeuvres; dat de verwerende partij wat het eerste onderdeel betreft van oordeel is dat de afstand van 20 km redelijk en realistisch is, dat deze regel tot doel heeft te voorkomen dat de verplaatsingen om het oefenterrein te bereiken buiten proportie zouden zijn, wat de scholen ertoe zou aanzetten ze niet te gebruiken en hun onderricht te geven op de openbare weg of op een niet-erkend terrein en dat de leerling de productieve tijd die overblijft, met aftrek van de tijd noodzakelijk om het terrein te bereiken, zeer duur zou betalen, dat de verwerende partij in antwoord op het tweede onderdeel van oordeel is dat moet worden toegegeven dat bijlage 1 bij het omstreden besluit een zeer grote marge laat wat betreft de terreinen die kunnen worden gebruikt en dat ze in deze omstandigheden niet inziet hoe door de omstreden bepaling de activiteit van rijsschool moeilijk zou kunnen worden uitgeoefend; dat de verwerende partij ten aanzien van het derde onderdeel onderstreept dat de norm weliswaar dezelfde is voor alle rijsscholen, maar toch een afwijking kan worden verkregen voor scholen die gevestigd zijn in stedelijke gebieden, of buiten deze gebieden, en die moeilijkheden ondervinden om een terrein te vinden dat binnen de vereiste grenzen ligt, en dat ze ertoe gehouden is het gelijkheidsbeginsel in acht te nemen door deze afwijkingsbevoegdheid uit te oefenen; dat ze in de laatste memorie erop wijst dat alle voorwaarden die voor oefenterreinen voorgeschreven worden, alleen in het koninklijk besluit en de bijlagen ervan worden verduidelijkt, dat de machtiging van de minister alleen betrekking heeft op de afstandsvoorwaarde en dus van ondergeschikt belang is, dat het onnodig is de voorwaarden voor de toekenning van de afwijking te omschrijven;

Overwegende dat artikel 16, § 2, vijfde lid, als volgt geredigeerd is:

" De afstand tussen de vestigingseenheid en het oefenterrein kan niet meer bedragen dan 20 km in vogelvlucht, behoudens een door de Minister of zijn gemachtigde verleende afwijking";

dat in het verslag aan de Koning de maximale afstand van 20 km in vogelvlucht tussen het oefenterrein en de vestigingseenheid van een rijsschool gerechtvaardigd wordt door het feit dat het erom gaat "het daadwerkelijk in onbruik raken en te lange verplaatsingen naar het betrokken oefenterrein te vermijden";

Overwegende, ten aanzien van de drie onderdelen samen, dat elk reglement moet steunen op juiste, relevante en aanvaardbare motieven, die moeten voortvloeien uit het dossier dat bij het opstellen van dat reglement aangelegd is, en op basis waarvan de gerechten die van de betwisting van de regelmatigheid van het reglement kennis moeten nemen, de aan hen opgedragen wettigheidscontrole moeten kunnen uitoefenen;

Overwegende dat het neergelegde dossier geen enkel document of geen enkele analyse bevat met vermelding van de redenen waarom de Koning, ten aanzien van het nagestreefde doel, de maximale afstand van 20 km in vogelvlucht in aanmerking heeft genomen, noch om welke motieven Hij dezelfde afstandsregel vaststelt voor de vestigingseenheden gelegen in verstedelijkt gebied en die gelegen buiten deze gebieden; dat de uitleg verstrekt in de memorie van antwoord en de laatste memorie de leemte in het dossier niet kan goedmaken; dat hij hoe dan ook, al kan hij het bestaan van een maximale afstand rechtvaardigen, niet de in aanmerking genomen afstand of de eenvormigheid ervan wettigt; dat de eerste drie onderdelen van het middel gegrond zijn; dat het vierde onderdeel van het middel niet behoeft te worden onderzocht;

I. NEGENDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 18, § 2, 5/ en 6/, van het bestreden koninklijk besluit een negende middel aanvoeren, ontleend aan "gebrek aan motivering, schending van het evenredigheidsbeginsel en van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid zoals vastgelegd in het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en machtsoverschrijding"; dat ze in een eerste onderdeel betogen dat de vereisten gesteld in deze bepaling, die "ertoe zouden strekken te zorgen voor de veiligheid van de examinator op het examen voor het behalen van het rijbewijs", geen uitstaans hebben met de "kwaliteit" van het rijonderricht en bijgevolg niet kunnen worden gerechtvaardigd in het licht van het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid; dat ze in een tweede onderdeel aanvoeren dat ten aanzien van het doel dat lijkt te worden nagestreefd, "geen enkel motief rechtvaardigt dat niet hetzelfde vereiste wordt opgelegd voor alle voertuigen van dezelfde categorie gebruikt in het kader van elke rijtschooling, en dus zelfs buiten de rijtschool in het kader van het 'vrije circuit'";

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord, wat het eerste onderdeel betreft, opmerken dat de bestreden bepaling niets uitstaande heeft met de doelstellingen kwaliteit en veiligheid die worden nagestreefd met de voorwaarden inzake de erkenning van de rij scholen, aangezien ze alleen belang heeft wegens het examen met het oog op het behalen van het rijbewijs; dat de verzoekende partijen, wat het tweede onderdeel betreft, aanvoeren dat "de vergelijkbaarheid van de twee situaties waartussen het verschil in behandeling bestaat, kan en moet worden beoordeeld ten aanzien van de bewuste bepaling", dat "aangezien het gaat om een bepaling die ertoe strekt de veiligheid van de examinerator te waarborgen, op te merken valt dat de twee categorieën van personen waartussen een verschil in behandeling is ingevoerd, wel degelijk vergelijkbaar zijn" en dat moet worden gewezen op "de tegenstrijdigheid bij de verwerende partij, die eerst stelt dat de voertuigen gebruikt in het kader van het vrije circuit onderworpen moeten worden aan een reeks voorwaarden, en vervolgens beweert dat het opleggen van de hier omstreden voorwaarde voor deze voertuigen, tot gevolg zou hebben dat voor het examen een ander voertuig zou moeten worden gebruikt"; dat ze in hun laatste memorie naar hun processtukken verwijzen;

Overwegende dat artikel 18, § 2, 5/ en 6/, van het bestreden koninklijk besluit als volgt geredigeerd is:

" § 2. De voertuigen van de categorie B moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:
[...]

- 5/ het voertuig moet aan de rechterzijde minstens twee deuren hebben;
- 6/ de achterbank moet uitgerust zijn met hoofdsteunen en veiligheidsgordels";

Overwegende, ten aanzien van het eerste onderdeel, dat de bevoegdheid die de Koning put uit artikel 23, § 3, van de wet van 16 maart 1968 om aan de rij scholen erkenningsvoorwaarden op te leggen, de bevoegdheid omvat om te voorzien in voorwaarden betreffende de lesvoertuigen; dat deze voorwaarden niet alleen de kwaliteit van het in de rij scholen gegeven onderricht, maar ook de veiligheid van zowel de instructeur als de leerling, en zelfs de examinerator tot doel kunnen hebben; dat de vereisten waarin de bestreden bepaling voorziet passen in het kader van dit doel, dat het mogelijk maakt de vrijheid van handel en nijverheid aan te passen ter wille van een doelstelling van algemeen belang; dat bovendien deze extra veiligheidsvereisten

niet onevenredig lijken ten aanzien van het nagestreefde doel, aangezien een lesvoertuig dat voortdurend voor het rijonderricht wordt gebruikt meer blootgesteld is aan gevaar dan een voertuig dat, zoals in het 'vrije circuit', dit slechts uitzonderlijk of occasioneel is; dat het eerste onderdeel niet gegrond is;

Overwegende, wat het tweede onderdeel betreft, dat de verzoekende partijen uit het oog verliezen dat de circuits van rijsholing gereguleerd worden door verschillende besluiten, gelet op hun respectieve eigenheden; dat het wettigheidsbezwaar dat betrekking heeft op een vergelijking tussen de vereisten opgelegd door het bestreden besluit wat betreft de lesvoertuigen waarover de rijsscholen moeten beschikken en de vereisten die betrekking zouden hebben op de voertuigen gebruikt in het kader van het "vrije" circuit, onvolledig is, aangezien de verzoekende partijen naar geen enkele tekst of verordeningbepaling betreffende dit circuit verwijzen, die als grondslag van hun bezwaar zou kunnen dienen; dat het tweede onderdeel niet-ontvankelijk is;

Overwegende dat hieruit volgt dat het negende middel niet kan worden ingewilligd;

J. TIENDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 22, § 1, tweede lid, van het bestreden koninklijk besluit een tiende middel aanvoeren, ontleend "aan gebrek aan motivering, schending van het evenredigheidsbeginsel en van het beginsel van gewettigd vertrouwen, dat een beginsel van behoorlijk bestuur is, en machtsoverschrijding"; dat ze erop wijzen dat deze bepaling voorschrijft dat het praktische onderricht van de manoeuvres op een goedgekeurd oefenterrein moet plaatshebben en dat het op de openbare weg slechts op het einde van de opleidingscyclus mag plaatsvinden, dat niet in te zien valt om welke redenen zulk een vereiste gesteld wordt voor het praktische onderricht van de manoeuvres, temeer daar zo'n beperking niet voorkomt in de scholing buiten de rijsschool in het kader van het "vrije circuit", dat het beginsel van gewettigd vertrouwen, dat een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is, impliceert dat de bestuurden moeten kunnen rekenen op een duidelijke en wel omschreven gedragslijn van de overheid en dat het, in dit opzicht, niet in te zien valt wat precies het einde van de opleidingscyclus zou betekenen;

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord voorts stellen dat de motieven die door de verwerende partij in haar memorie van antwoord worden aangevoerd de bestreden bepaling niet kunnen wettigen, dat, enerzijds, het gebruik van oefenterreinen weliswaar de mogelijkheid biedt het praktische onderricht van de manoeuvres op een adequate wijze en in alle veiligheid te laten plaatshebben, maar dat het vanzelfsprekend is, zoals de verwerende partij trouwens zelf toegeeft, dat dit onderricht ook op de openbare weg moet worden gegeven om volledig te zijn, dat erop toezien dat de rijsscholen de oefenterreinen daadwerkelijk gebruiken geen doel op zich mag zijn, dat bovendien niet in te zien valt in welk opzicht het onderricht van de manoeuvres in het kader van het "vrije circuit" op de openbare weg minder risico's voor de veiligheid zou opleveren, en dat evenmin in te zien valt "in welk opzicht een verbod op het aanleren van de manoeuvres op de openbare weg in het kader van het "vrije circuit" vóór het 'einde van de opleidingscyclus' niet controleerbaar zou zijn, in tegenstelling tot bij de rijsscholen", dat, anderzijds, door het gebrek aan definitie van het begrip "einde van de opleidingscyclus" de rijsscholen de opgelegde voorwaarde zelf moeten omschrijven, en derhalve het risico ontstaat dat de bewuste scholen naderhand door de overheid discretionair worden bestraft; dat ze in hun laatste memorie naar hun processtukken verwijzen;

Overwegende dat artikel 22, § 1, tweede lid, van het bestreden besluit als volgt luidt:

" Het praktische onderricht van de manoeuvres vindt op een goedgekeurd oefenterrein plaats. Het mag plaatshebben op de openbare weg op het einde van de opleidingscyclus";

Overwegende dat, wat betreft de vergelijking die de verzoekende partijen maken tussen het praktische onderricht van de manoeuvres in een rijsschool en het aanleren van deze manoeuvres door middel van het "vrije circuit", de verzoekende partijen in hun kritiek nalaten te preciseren welke verordeningsbepalingen ter zake van toepassing zijn voor het "vrije" circuit, zodat tussen de twee regelingen geen vergelijking kan worden gemaakt; dat op dit punt het middel onvolledig is;

Overwegende, ten aanzien van de redenen die dit vereiste rechtvaardigen, dat de verwerende partij in het verslag aan de Koning de verplichting aanvoert om het theoretische en praktische onderricht te

verstrekken in de lokalen en op de terreinen die te dien einde erkend zijn; dat het opleggen van zo'n beperking aan de rijsscholen immers strookt met de structuur van het systeem ingevoerd door het bestreden koninklijk besluit voor de erkenning van de rijsscholen, een systeem dat voor elke rijsschool de verplichting meebrengt om over ten minste een oefenterrein voor het praktische onderricht te beschikken, dat het aanleren van de manoeuvres omvat;

Overwegende, ten aanzien van het gebrek aan duidelijkheid van de woorden "op het einde van de opleidingscyclus", dat het niet onredelijk is dat aan de rijsscholen en de instructeurs de bevoegdheid overgelaten is om te oordelen over het meest geschikte moment waarop een leerling het praktische rijonderricht op de openbare weg kan krijgen, een beoordelingsbevoegdheid die de Koning heeft beperkt tot de periode van het einde van de opleidingscyclus, die, zoals de verwerende partij de mening toegedaan is, van leerling tot leerling kan variëren naargelang diens geschiktheden en het gegeven aantal uren onderricht, zodat het begrip "het einde van de opleidingscyclus" terecht niet is omschreven door middel van criteria die bindend hadden kunnen blijken te zijn en strijdig met deze vrijheid die noodzakelijk is om het individuele onderwijs te optimaliseren en, meer algemeen, met de vrijheid van de leerkracht;

Overwegende dat het tiende middel niet gegrond is;

K. ELFDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 33, § 1, van het bestreden koninklijk besluit een elfde middel aanvoeren, ontleend "aan gebrek aan motivering, schending van het evenredigheidsbeginsel, het voorzorgsbeginsel, dat een beginsel van behoorlijk bestuur is, en aan machtsoverschrijding"; dat de verzoekende partijen betogen dat de duur van de opgelegde stage, namelijk 120 uren voor de kandidaten voor brevet III, 180 uren voor de kandidaten voor brevet IV en 300 uren voor de kandidaten voor brevet V, kennelijk onevenredig is, in het licht van de vaststelling dat de rijsscholen in de praktijk de kosten van een stagemeester niet kunnen dragen en niet beschikken over voldoende leerlingen om in omstandigheden die voldoening schenken een stage te kunnen organiseren en dat tijdens de voorafgaande voorbereiding reeds ervaring is verkregen; dat ze erop wijzen dat het voorzorgsbeginsel eveneens impliceerde dat de overheid haar besluit met

volledige kennis van zaken nam na alle inlichtingen te hebben verkregen die noodzakelijk waren om haar besluit te nemen;

Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord aanvoert dat het aantal stage-uren is vastgesteld op basis van de noodzaak om de kwaliteit van de rij-instructeurs te verbeteren, aangezien de stage immers een belangrijk gegeven van de opleiding van de instructeur is, dat rekening is gehouden met de moeilijkheden aangevoerd door de verzoekende partijen aangezien artikel 26, § 2, van het koninklijk besluit een regeling heeft ingevoerd om het aantal stage-uren opgelegd in artikel 33 te beperken, en dat ze haar besluit heeft genomen nadat ze in het bezit was van alle inlichtingen die haar een behoorlijk inzicht konden verschaffen, in de wetenschap dat het bewuste vereiste een minimum is vergeleken bij de vereisten in andere landen die lid zijn van de Europese Unie, zoals Duitsland, waar tien maand opleiding vereist is, en Noorwegen, waar twee jaar wordt opgelegd;

Overwegende dat de verzoekende partijen in de memorie van wederantwoord van oordeel zijn dat de verwerende partij zich vergenoegt met beweringen om de motivering van de omstreden bepaling te wettigen, en dat de maatregel wel onevenredig lijkt, rekening houdend met de volgende gegevens:

- " De stage vindt plaats onder toezicht van een stagemeester, die noodzakelijkerwijs de rijschooldirecteur, de adjunct-rijschooldirecteur of een instructeur moet zijn die ten minste twee jaar houder is van het overeenstemmende brevet, en de stagemeester kan bovendien slechts in één rijschool tewerkgesteld zijn (zie artikel 33, § 3, van het besluit). Het aantal stagiairs is beperkt tot twee per stagemeester en de stagemeester moet zelf de helft van het aantal stage-uren volgen, ofwel aldus de theoretische en praktische lessen volgen die door de stagiair worden gegeven, totdat de stagemeester kan garanderen dat de stagiair geschikt is om een doeltreffend en nuttig onderricht te geven (zie artikel 33, § 4).
- Dit veronderstelt dus dat de rijscholen de mogelijkheid hebben, zowel organisatorisch als financieel, om de directeur van de rijschool, de eventuele adjunct-directeur of een instructeur die aan de vereiste anciënniteitsvoorwaarde voldoet vrijstelling te verlenen om deze stage te kunnen inrichten.
- De meeste rijscholen organiseren gemiddeld een reeks van 12 uur theoretische lessen per maand. Dit zou er dus toe leiden dat de stage voor brevet III, die 120 uren bedraagt, zich uitstrekt over een duur van tien maanden. Er moet eveneens worden opgemerkt dat, gelet op de wijzigingen die op 1 augustus 2004 in werking zijn getreden, de verplichting om een theorieles te volgen na tweemaal niet voor het rij-examen te zijn geslaagd, niet meer gesteld wordt, wat het aantal leerlingen die voor de bewuste theorielessen inschrijven aanzienlijk zal doen dalen.

Bovendien worden in het Vlaamse Gewest de theoretische lessen gegeven in de loop van de laatste jaren van het secundair onderwijs.

Aangezien er weinig leerlingen ingeschreven zijn voor het praktische onderricht in het besturen van voertuigen van categorie C en D, gelet op de duur van de stage voor brevet V van 300 uren, riskeert de stage zich dus uit te strekken over verschillende jaren.

De duur van de stage lijkt daarenboven geenszins in verhouding te staan tot de gevolgde voorafgaande voorbereiding die leidt tot de brevetten.

Ten slotte kan, volgens artikel 33, § 1, tweede lid, het minimumaantal uren stage wel op één kwart van het vastgestelde minimum worden gebracht, maar alleen op voorwaarde dat de voorafgaande opleiding wordt gevolgd waarin artikel 26, § 2, van hetzelfde besluit voorziet, waarvan echter noch de leerstof, noch de organen belast met de opleiding tot op heden door de minister bepaald of erkend zijn. Daarenboven vallen deze gegevens onder de bevoegdheid van de gewesten met toepassing van artikel 4, 6/, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980. Deze bepaling lijkt dus geen praktische strekking te hebben.";

Overwegende dat de verwerende partij in haar laatste memorie betoogt dat de verhoging van het aantal stage-uren in het verslag aan de Koning wordt gemotiveerd, dat deze verplichting weliswaar niet zonder enig gevolg is tegenover de rijsscholen, maar toch noodzakelijk is in het licht van de vereisten inzake verkeersveiligheid, inzonderheid gelet op het gebrek aan een voorafgaande verplichte opleiding; dat ze op basis van een vergelijkende studie op Europees niveau die dateert van 10 november 2004 erop wijst dat de vastgestelde duur van de stages redelijk is vergeleken bij de voorgeschreven opleidingen in de meeste Europese landen; dat ze voorts stelt, wat brevet V betreft, dat dit niet bestond in de vroegere regelgeving en dat het aantal stage-uren in de praktijk zal dalen van 300 tot 200 uren doordat iedere kandidaat voor brevet V vooraf houder moet zijn van brevet II, waardoor hij de vermindering van 2/3e kan genieten waarin artikel 33, § 1, derde lid, voorziet; dat ze ten slotte onderstreept dat ze rekening heeft gehouden met de situatie van de rijsscholen door te voorzien in de mogelijkheid om de duur van de stage te verminderen tot één vierde van de vastgestelde uren voor de kandidaten die vooraf zouden hebben deelgenomen aan een van de opleidingen bepaald in artikel 26, § 2, dat het ministerieel besluit van 30 januari 2006 tot bepaling van de leerstof van de voorafgaande opleiding bedoeld in artikel 26, § 2, van het koninklijk besluit van 11 mei 2004 deze machtiging ten uitvoer gelegd heeft, dat in de praktijk reeds opleidingen worden verstrekt door instellingen die op gewestelijk niveau zijn erkend;

Overwegende dat artikel 33, § 1, van het bestreden koninklijk besluit als volgt luidt:

" De kandidaten voor het brevet II, III, IV of V moeten, na in de schriftelijke en de mondelinge proef geslaagd te zijn en voor ze de modelles geven, een stage in een erkende rijschool doen, in de hoedanigheid van instructeur in het vak dat met het gevraagde brevet overeenstemt. Voor elk brevet, moeten zij een minimumaantal uren les geven :

- brevet II : 300 uur,
- brevet III : 120 uur,
- brevet IV : 180 uur,
- brevet V : 300 uur.

Voor de kandidaten die de in artikel 26, § 2 bedoeld opleiding hebben gevolgd, wordt dit minimum verlaagd tot een kwart van het hierboven bepaalde minimum.

De kandidaat voor een brevet van rijschoolinstructeur, die reeds houder is van een ander brevet, moet een stage verrichten waarin hij les geeft gedurende het equivalent van 2/3 van het minimum van de uren voorzien in het eerste lid.

De stage mag hoogstens vijfendertig uur per week duren";

dat over deze bepaling de volgende toelichting wordt gegeven in het verslag aan de Koning:

" De kandidaat die een beroepsopleiding heeft gevolgd in het kader van de bepalingen van artikel 26, § 2, zal beschikken over de grondslagen die nodig zijn voor het uitoefenen van het beroep en heeft dus geen langdurige stage nodig om het overeenstemmende brevet te kunnen behalen. In zijn geval heeft de stage als doel deze opleiding af te ronden met een kennismaking met de werkelijke situatie in een rijschool.

De kandidaat voor een brevet II, III, IV en V moet een stage doen overeenkomstig de voorwaarden van artikel 33; de stage-uren werden verhoogd om hem nog meer met de bijzonderheden van het beroep vertrouwd te maken en om zijn opvoedkundige kennis te toetsen. Het stageprogramma is vastgesteld";

Overwegende dat de vorige regelgeving het minimumaantal stage-uren op 60 heeft bepaald voor de houders van brevet III of brevet IV en op 200 voor de houders van brevet II (artikel 27, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 maart 1998; de stage werd toen verricht na het uitreiken van het brevet); dat de verhoging van het minimumaantal uren stage naar behoren is gerechtvaardigd door de verwerende partij in het verslag aan de Koning, en dit met overwegingen die verband houden met het beroep dat naderhand wordt uitgeoefend door de houders van het brevet; dat eveneens rekening moet worden gehouden met de ontstentenis van beroepsopleiding vóór de uitoefening van dit beroep, behalve die waarin facultatief is voorzien in artikel 26, § 2, van het bestreden koninklijk besluit en die sindsdien ten uitvoer gelegd is bij het voormelde ministerieel besluit van 30 januari 2006, in welk geval de duur van de stage verminderd wordt tot één vierde van het vereiste aantal uren, waardoor

dit circuit kan worden aangemoedigd en de aan de rijsscholen gestelde eisen kunnen worden verlaagd; dat het minimumaantal uren waarmee in de omstreken bepaling gewerkt wordt evenmin onevenredig is vergeleken bij de opleidingen die voorgeschreven zijn in de meeste Europese landen, zoals dit blijkt uit de vergelijkende studie op Europees niveau van 10 november 2004 die door de verwerende partij overgelegd wordt; dat de omstandigheid dat de opleiding van een stagiair zeker een merkbaar effect heeft op de rijsschool waarin de stagiair zijn stage doormaakt, niet zozeer te wijten is aan deze verhoging van de minimumduur van de stage, maar aan de bijkomende verplichtingen die rusten op de stagemester en de rijsscholen, welke verplichtingen evenwel door het middel niet worden bekritiseerd; dat het elfde middel niet gegrond is;

L. TWAALFDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 33, § 4, zesde lid, van het bestreden besluit een twaalfde middel aanvoeren, ontleend "aan onbevoegdheid van de steller van de handeling, schending van artikel 23, § 3, van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer, het algemene beginsel van de contractuele vrijheid zoals vastgelegd in artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek, het beginsel van de vrijheid van handel en nijverheid dat voortvloeit uit het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791, de beginselen betreffende de bevoegdheidsdelegatie, gebrek aan motivering en machtsoverschrijding"; dat ze in een tweede onderdeel van oordeel zijn dat, "overeenkomstig artikel 23, § 3, van de voornoemde wet van 16 maart 1968, het, op zijn minst, aan de Koning stond te bepalen volgens welke voorwaarden de rijsschool moest worden aangewezen 'die ertoe gehouden was stagiairs te aanvaarden'", en dat de delegatie aan de minister of diens gemachtigde alleen kon worden verleend voor het treffen van uitvoeringsmaatregelen waarvan de principes vooraf door de Koning moesten worden vastgesteld;

Overwegende, wat het tweede onderdeel van het middel betreft, dat de verwerende partij aanvoert dat de principes inzake de uitvoeringsmaatregelen bepaald worden in het omstreken artikel zelf, aangezien de scholen er alleen toe gehouden zijn de stagiairs te aanvaarden die het bewijs hebben geleverd dat ze in de onmogelijkheid verkeren een rijsschool te vinden, de enige voorwaarde die is bepaald opdat een school een stagiair moet aanvaarden, waarbij de minister of zijn gemachtigde er geen andere kan

opleggen; dat de verwerende partij in haar laatste memorie betoogt dat ze heeft gepreciseerd in welke gevallen de minister van dit prerogatief gebruik kon maken, dat het gebruik van het werkwoord "savoir" in de Franse versie van het besluit weliswaar niet zeer adequaat is, maar dat de betekenis van deze voorwaarde niettemin duidelijk is, zoals bevestigd wordt in de Nederlandse versie van de tekst, zodat de bevoegdheid van de minister voldoende afgebakend is;

Overwegende dat artikel 33, § 4, zesde lid, van het bestreden koninklijk besluit als volgt luidt:

" De Minister of zijn gemachtigde kan een rijkschool aanduiden om stagiairs aan te nemen als een stagiair kan aantonen dat hij geen rijkschool vindt waar hij zijn stage kan volbrengen.";

dat in het ontwerp voorgelegd aan de afdeling Wetgeving deze bepaling stelde dat "de minister of zijn gemachtigde een rijkschool kan verplichten om stagiairs aan te nemen"; dat de afdeling Wetgeving in haar advies over het ontwerp heeft opgemerkt dat "in paragraaf 4, zesde lid, van het ontwerp dient te worden bepaald in welke gevallen en onder welke voorwaarden de minister of zijn gemachtigde een rijkschool kan verplichten om stagiairs aan te nemen";

Overwegende dat de omstreden bepaling weliswaar voorziet in een omstandigheid waarin de minister of zijn gemachtigde een beroep kan doen op deze oplossing, maar dat op te merken valt dat de bewoordingen ervan vaag en dubbelzinnig zijn wat het beoogde geval betreft; dat deze bepaling evenmin preciseert hoe de stagiair het bewijs moet leveren dat hij in de onmogelijkheid verkeert een rijkschool te vinden en evenmin bepaalt volgens welk criterium of welke criteria een school zal worden aangewezen; dat het des te noodzakelijker is dat de Koning de beginselen bepaalt die ter zake van toepassing zijn daar deze maatregel niet zonder significante gevolgen is voor de school die aldus zal worden aangewezen; dat het tweede onderdeel van het middel gegrond is;

M. DERTIENDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 43 van het bestreden koninklijk besluit een dertiende middel aanvoeren, ontleend "aan gebrek aan motivering, schending van het beginsel van het voorafgaande

verhoor, het evenredigheidsbeginsel, het beginsel van vrijheid van handel en nijverheid zoals vastgelegd in het decreet-d'Allarde van 2 en 17 maart 1791, en machtsoverschrijding"; dat ze in een eerste onderdeel aangeven dat volgens het algemene beginsel van het voorafgaande verhoor geen enkele ernstige maatregel gegrond op het persoonlijke gedrag van de betrokkene kan worden getroffen zonder hem vooraf te hebben gehoord, en dat, ten overvloede, niet in te zien valt op grond van welke objectieve en redelijke motieven de minister zou vrijgesteld kunnen worden van het afnemen van een voorafgaand verhoor in geval van een preventieve schorsing met onmiddellijke ingang; dat ze in een tweede onderdeel van oordeel zijn dat aan de preventieve schorsing met onmiddellijke ingang blijkbaar geen enkele tijdsbeperking is verbonden, wat op geen enkel objectief en redelijk motief berust, dat deze maatregel de voortzetting van de activiteit van de rijschool onmogelijk kan maken en dat iedere beperking van de vrijheid van handel en nijverheid evenwel gerechtvaardigd moet zijn en in verhouding moet staan tot het nagestreefde doel; dat ze in hun memorie van wederantwoord voorts stellen dat het niet in gang zetten van de gewone schorsingsprocedure binnen de vastgestelde termijn weliswaar de preventieve schorsing met onmiddellijke ingang teniet doet, maar dat zodra deze gewone schorsingsprocedure aangevat is, aan de preventieve schorsing met onmiddellijke ingang geen enkele tijdsbeperking verbonden is;

Overwegende dat artikel 43 van het omstreden koninklijk besluit als volgt luidt:

- " De Minister of zijn gemachtigde kan met onmiddellijke ingang de directie- of instructietoelating schorsen van een personeelslid van een rijschool, dat het voorwerp van een gerechtelijk onderzoek vormt of van een strafvordering wegens inbreuk op artikel 12, § 1, 1°, a) en b), en wiens aanwezigheid in de rijschool onverenigbaar met het onderricht is. Binnen de strikt nodige tijd en maximum binnen de tien werkdagen die op de maatregel van onmiddellijke schorsing volgen, wordt de in artikel 42 bepaalde intrekings- of schorsingsprocedure aangevat. Bij gebrek daaraan houdt de schorsing van rechtswege op";

dat in het verslag aan de Koning over de artikelen 42 en 43 van het bestreden besluit de volgende toelichting wordt gegeven:

- " Artikel 42
Dit artikel bepaalt de mogelijkheid voor de Minister of zijn gemachtigde om de instructie- of directietoelating in te trekken of op te schorten voor een termijn van minstens 8 dagen en hoogstens 2 jaar wanneer de bepalingen van de hoofdstukken IV en V van dit besluit niet worden nageleefd. Net als in artikel 41 is voorzien in het principe van de proportionaliteit van de straffen.

Om voor de naleving van de rechten van verdediging te zorgen, moet de belanghebbende en in voorkomend geval de directeur op voorhand worden gehoord. Dit artikel stelt eveneens de gevolgen van een intrekking of opschorting vast.

Artikel 43

Er wordt een procedure ingevoerd om een personeelslid wiens gedrag een onmiddellijk vertrek rechtvaardigt te kunnen verwijderen. De rechten van de verdediging en het principe van het vermoeden van onschuld worden gevrijwaard.";

Overwegende, wat het eerste onderdeel betreft, dat uit het verslag aan de Koning blijkt dat de stellers van de tekst niet in overweging hebben genomen dat tegen een personeelslid van een rijkschool een schorsingsmaatregel kan worden getroffen zonder dat het vooraf is gehoord, met inbegrip van een maatregel van schorsing "met onmiddellijke ingang"; dat deze precisering weliswaar niet voorkomt in de tekst van artikel 43, maar dat de rechtsspreuk *Audi alteram partem* een algemeen rechtsbeginsel vormt dat zelfs zonder tekst van toepassing is; dat het eerste onderdeel niet gegrond is;

Overwegende, ten aanzien van het tweede onderdeel, dat, zoals de afdeling Wetgeving van de Raad van State heeft aangegeven in haar advies over ditzelfde artikel dat zich toen in de ontwerpfase bevond, "deze schorsing (...) slechts zolang (mag) duren als strikt noodzakelijk is om een gewone schorsingsprocedure, die het horen van de betrokkene omvat, in gang te zetten"; dat hieruit volgt dat deze maatregel van schorsing met onmiddellijke ingang, ofwel van rechtswege moet ophouden als de overheid geen intrekking- of schorsingsprocedure heeft aangevat binnen de nodige tijd, zoals bepaald in artikel 43, tweede lid, van het bestreden besluit, ofwel als gevolg van de toepassing van de in artikel 42 bepaalde intrekking- of schorsingsprocedure, waarbij in dat geval de bepalingen van deze procedure primeren op die welke de maatregel van schorsing met onmiddellijke ingang hebben geregeld; dat artikel 43, tweede lid, van het bestreden besluit niet bepaalt dat de maatregel van "schorsing met onmiddellijke ingang" zou worden verlengd wanneer de procedure bepaald bij artikel 42 van hetzelfde besluit is aangevat; dat het tweede onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

N. VEERTIENDE MIDDEL

Overwegende dat de verzoekende partijen tegen artikel 47, § 1, van het bestreden besluit een veertiende middel aanvoeren, ontleend "aan

gebrek aan motivering, schending van het evenredigheidsbeginsel, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en machtsoverschijding"; dat ze betogen dat volgens artikel 47, § 1, van het bestreden besluit de houder van een erkenning van rijkschool uitgereikt vóór de inwerkingtreding van het bestreden besluit, de hernieuwing van deze erkenning moet aanvragen binnen een termijn van uiterlijk drie jaar na deze inwerkingtreding overeenkomstig de bepalingen van het besluit, en dat de bepalingen van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 van toepassing zijn op de bewuste rijkscholen zolang niet beschikt is op de hernieuwingsaanvraag, dat artikel 47 alle bepalingen van het bestreden besluit aldus van toepassing lijkt te verklaren op de dag waarop beschikt wordt op de hernieuwingsaanvraag, zonder dat rekening wordt gehouden met de termijn van drie jaar waarin de erkende rijkscholen hun aanvraag om hernieuwing kunnen indienen, dat de oude bepalingen van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 weliswaar niet tot in het oneindige van toepassing kunnen blijven, maar dat het kennelijk buiten proportie is de bepalingen van de nieuwe regeling van toepassing te verklaren op de dag waarop beschikt wordt op de aanvraag om hernieuwing, zonder dat rekening wordt gehouden met de termijn die daadwerkelijk nodig en bepaald is voor de rijkscholen erkend op de dag van de inwerkingtreding van het bestreden besluit, om zich daadwerkelijk te kunnen voegen naar de nieuwe bepalingen van dit besluit en, in voorkomend geval, aldus, binnen de hun toegemeten termijn, verschillende aanvragen te moeten indienen om zich daadwerkelijk naar de nieuwe voorgeschreven eisen te kunnen voegen, dat niet in te zien valt om welke redenen eenzelfde regeling van toepassing zou moeten zijn op, enerzijds, de rijkscholen die hun hernieuwingsaanvraag met bekwame spoed zouden indienen bij het begin van de overgangsperiode van drie jaar en, anderzijds, die welke dit zouden doen bij het verstrijken van deze periode;

Overwegende dat artikel 47, § 1, van het bestreden besluit als volgt luidt:

- " De houder van een voor de inwerkingtreding van dit besluit gegeven erkenning van rijkschool moet de hernieuwing van zijn erkenning volgens de bepalingen van dit besluit aanvragen.
Die hernieuwing wordt ten laatste drie jaar na de inwerkingtreding van dit besluit aan de Minister of zijn gemachtigde gevraagd volgens de in artikel 5 bedoelde procedure.
Voor die hernieuwing zijn de in artikel 10, § 1, bepaalde bijdragen niet van toepassing.
De bepalingen van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende de voorwaarden voor de erkenning van scholen voor het besturen van

motorvoertuigen blijven van toepassing, zolang niet over de hernieuwingsaanvraag werd beslist"; dat volgens artikel 49 het bestreden besluit in werking is getreden op 1 december 2004, zes maanden na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad;

Overwegende dat de betwiste overgangsperiode, die aan de verzoekende partijen wordt overgelaten, om als houders van bestaande erkenningen de hernieuwing ervan aan te vragen, op 1 december 2007 verstreken is; dat de verzoekende partijen, nadat ze door de auditeur-rapporteur verzocht zijn om te doen blijken van hun dadelijk belang bij de nietigverklaring van de omstreden bepaling, in hun laatste memorie geen enkele uitleg hebben verstrekt; dat de raadsman van de verzoekende partijen de Raad van State per brief van 12 januari 2010 ervan in kennis heeft gesteld dat de verzoekende partijen op basis van deze overgangsbepaling de hernieuwing van hun erkenning hadden aangevraagd en verkregen; dat de Raad van State alleen kan vaststellen dat de verzoekende partijen niet meer doen blijken van belang bij het middel; dat het middel niet-ontvankelijk is,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Het verzoek tot hervatting van het geding, ingediend door de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid DIRVA, wordt ingewilligd.

Artikel 2.

Het verzoekschrift is niet ontvankelijk wat de eerste, derde, vijfde, negende, tiende en elfde verzoekende partij betreft.

Artikel 3.

Vernietigd worden in het koninklijk besluit van 11 mei 2004 betreffende de voorwaarden voor erkenning van scholen voor het besturen van motorvoertuigen, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 juni 2004:

- artikel 12, § 1, eerste lid, 7/,

- artikel 14, § 1, tweede lid,
- artikel 16, § 2, vijfde lid,
- artikel 33, § 4, zesde lid.

Artikel 4.

Het beroep wordt voor het overige verworpen.

Artikel 5.

Dit arrest wordt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

Artikel 6.

De kosten, bepaald op 2.100 euro, komen ten laste van de eerste, derde, vijfde, negende en elfde verzoekende partij en ten laste van de massa van het faillissement van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid AUTO ECOLE TALMASSE PLUS, ten belope van elk 175 euro, en ten laste van de verwerende partij ten belope van 1.050 euro.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de VIe kamer, op zevenentwintig januari tweeduizend tien door:

de HH.	LEWALLE,	staatsraad, wnd. voorzitter,
	NIHOUL,	staatsraad,
	KOVALOVSKY,	staatsraad,
Mevr.	HUGÉ,	griffier.

De Griffier

De wnd. Voorzitter

C. HUGÉ

P. LEWALLE

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.